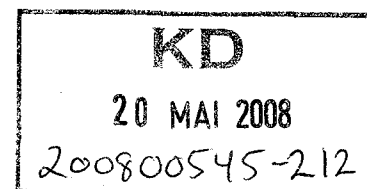

LÆRERNES YRKESFORBUND

Kunnskapsdepartementet
Universitets- og høyskoleavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref.:

200800545-/KOE

Deres brev:

HL/OH

Vår ref.:

Dato

Oslo 16.05.2008

Høringsuttalelse om innstillingen fra Stjernø-utvalget NOU 2008:3 Sett under ett

Vi viser til mottatt høringsbrev av 28.01.2008 om Stjernø-utvalgets innstilling i trykk "NOU 2008:3 Sett under ett - ny struktur i høyere utdanning" og oversender med dette vår høringsuttalelse med kommentarer i vedlegget, som er forsøkt redigert i samsvar med innstillingens kapittelinndeling.

Med vennlig hilsen
Lærernes Yrkesforbund

Sign.
Ole Johnny Fagerlid
Forbundsleder

Olav Helge
Olav Helge
generalsekretær

Lærernes Yrkesforbund, Lakkegata 3, 0187 OSLO
Tlf. 21 01 39 41 – Faks 21 01 39 43 – post@ly.no – www.ly.no

Høringsuttalelse fra Lærernes Yrkesforbund om innstillingen fra Stjernø-utvalget NOU 2008:3 Sett er ett

Generelt om innstillingen

Stjernø-utvalgets innstilling gir på en informativ og god måte et bredt overblikk over muligheter, ønsker og utfordringer som finnes for norske universiteter og høgskoler som dannelsesinstitusjoner og kunnskapsformidlere når det gjelder et tidsperspektiv på 10–20 år.

Likevel virker det noe usikkert om rapportens konklusjoner er egnet til å sikre at strukturen av universiteter og høyskoler på en best mulig måte kan bidra til å møte samfunnets behov og sikre en god ressursutnyttelse.

Til tross for at de første akademiske læremiljøene ble startet opp for snart 2400 år siden og at andre europeiske byer har drevet universiteter i mer enn 800 år, og er bærere av lange akademiske og undersøkende tradisjoner, viser innstillingen at alt for mange norske studiesteder og utdanningsmiljøer befinner seg i støpeskjeen og bærer preg av å være på leting etter både identitet og utdanningspolitiske mål.

Selv hovedstadens universitet, med snart 200 års lange tradisjoner, er preget av organisatorisk uro og finansiell usikkerhet som er direkte ødeleggende for kjernevirksomheten. Det bør være et tankekors at det tok hele 42 år fra noen begynte å planlegge et norsk universitet til det ble en realitet, og at det fortsatt er lokaliseringsdebattene som står i politisk fokus og som bidrar til at landets bærende forsknings- og utdanningsinstitusjoner skal være nødt til å konkurrere med mindre høgskolemiljøer om midler til undervisning og forskning. Det er derfor all grunn til å minne om at "størrelsesbegrepet" ikke er identisk med "kvalitetsbegrepet".

Etter vår mening har utvalget i for liten grad tatt hensyn til det etablerte utdanningssystemet som benyttes og er under stadig utvikling for barnekole, ungdomskole, videregående skole, yrkesutdanning, fagskoler, høyskoler og universiteter. Vi tenker da spesielt på behovet for en etter- og videreutdanningsreform (EVR) som kan sikre norsk næringsliv og offentlig forvaltning et fremtidig kunnskapsbasert konkurransefortrinn som god arbeidsdeling, ressursutnyttelse og måloppnåelse. Det er her spesielt viktig å legge til rette for at personer med yrkesfaglig bakgrunn og høy realkompetanse kan sikres både etter- og videreutdanning i både høyskoler og universiteter, hvilket krever både lett tilgjengelige fagskolemiljøer og modulbaserte fagplaner.

3 Høyere utdanning mellom danning, demokrati og økonomi

Universitetene og høyskolene i Norge har historisk sett levd sitt eget liv, politisk styrt av staten, og har i stor grad vært isolert fra markedet og vare- og tjenesteproduserende

næringer. De har vært statlige institusjoner, men bare delvis styrt av en forvaltningslogikk. Selv etter langvarige forsøk på innføring av prisnippet om akademisk selvforvaltning og offentlig samfunnsinstitusjon for dannelse, har universitetene i for liten grad samarbeidet med øvrige deler av utdanningssystemene og industriens forskningsmiljøer, hvilket har ført til dårlig samordning av arbeidsoppgavene og u hensiktsmessig lav ressursutnyttelse så vel organisatorisk som økonomisk.

Etter stadige påtrykk fra politiske miljøer har universitetene og høyskolene de siste årene gjennomført ressurskrevende reformer, som har belastet fagmiljøene og de ansatte, uten at de har vært legitimert av faglig begrunnelse.

Til tross for omfattende administrative og organisatoriske endringer har reformene i liten grad bidratt til bedre fagmiljøer (verken for utdanning eller forskning), men har ført til store utfordringer med tanke på samfunnsnyttig samarbeid mellom institusjonene, rekruttering og kvalitetsheving.

4.2 Nytt arbeidsliv og livslang læring

Omfattende globaliseringsprosesser, innføring av stadig ny teknologi og et høyere generelt utdanningsnivå har sammen med endret næringsstruktur bidratt til nye behov for endret utdanningsmønster med mer fleksibel yrkesutdannelse som tar utgangspunkt i en bredest mulig basiskunnskap fra grunnskole og videregående skole. Dessverre legges det fortsatt opp til at det alt i videregående skole legges opp til et løp for akademisk utdannelse og et løp for yrkesutdannelse. Et slikt todelt utdanningssystem er lite egnet til å møte servicebedriftenes og produksjonsbedriftenes behov for kvalifisert arbeidskraft. Morgendagens utdanningssystem må legge til rette for livslang læring, uansett veivalg og utdanningsnivå.

4.2.2 Læringsintensitet og kompetanseutvikling i arbeidslivet

Takket være gode ordninger for studiefinansiering har både tilbudet og etterspørselen etter utdanning i det norske arbeidsmarkedet økt minst like mye som i sammenlignbare land. Dette har fått stadig flere enkeltpersoner og bedrifter til å investere i kunnskap og kompetanse og å bruke godt utdannet arbeidskraft til så vel produksjon som kunnskapsformidling.

Likevel skal vi ikke frykte at den stadige kompetansehevingen og den medfølgende lønnsveksten fører til vesentlig tap av arbeidsplasser, fordi både omstillingsevnen og mobiliteten til folk flest er høy dersom utdanningsinstitusjonene er i stand til å tilpasse seg behovene på kort varsel.

Dette fordrer at behovsrettet kompetanseutvikling kan skje mens man er i jobb, i nært samarbeid mellom bedriftene og kompetente institusjoner for etter- og videreutdanning hvor ny informasjonsteknologi og tilpassede opplæringsystemer kan nyttiggjøres.

4.2.3 Fortsatt økning i arbeidslivets etterspørsel etter utdanning

Arbeidslivets etterspørsel etter kompetent arbeidskraft vil fortsette å øke i årene framover, ikke minst på grunn av eldrebølgen og dens behov for arbeidskraft til omsorgsyrkene.

Dette medfører at produksjonsbedriftene må finne smartere løsninger for å kunne konkurrere om så vel kompetent arbeidskraft som markedene.

Det må forventes at behovet for mer kompetent arbeidskraft vil bli svært viktig for fortsatt lokalisering av kunnskapsintensiv produksjon i Norge, med et grunnleggende økt kunnskapsbehov så vel i realfagene som i de grunnleggende og felles teknologiske fagene. Dette må så vel videregående utdanning som universiteter og høyskoler ta hensyn til.

4.3 Teknologiske utfordringer – samarbeidsmuligheter med næringsliv

De norske utdanningssystemene må i større grad tilpasse seg mulighetene som finnes for utnyttelse av elektroniske systemer som kan bidra til å utnytte mulighetene for samarbeid om forskning, deling og analyse av data og formidling av studieprogrammer og undervisningstjenester på tvers så vel institusjonstyper som fagmiljøer og landegrenser

4.3.1 Muligheter

Alle former for utdanning, på alle nivåer, må kunne skje på en rekke måter, uten avhengighet av å være til stede på faste studiesteder til faste tider.

Dette betyr at kompetente og sentralt plasserte universiteter i større grad må samarbeide med regionale høyskoler og godt utviklede fagskoler som lokalt bidrar til å dra nytte av ny teknologi til utdanningsformål innen spesielt etter- og videreutdanning.

4.3.4 Perspektiver for høyere utdanning

Høyere utdanning må gjøres tilgjengelig for flere, uavhengig av valg av studieprogram i videregående skole, sosial bakgrunn, etnisk opprinnelse, religiøs oppfatning, alder eller bosted.

For å møte det store behovet for investeringer i teknologi, vitenskapelig utstyr og laboratorier hvis norsk høyere utdanning skal være på høyden med de fremste institusjonene i andre land, må høyskolesystemet og profesjonsrettede fagskoler bygges opp om solide universiteter i Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim, Bodø og Tromsø som kan gi grobunn for sterke og konkurransedyktige fagmiljøer og føre til en innovativ arbeidsdeling mellom de ulike utdannings- og forskningsinstitusjonene.

Det er en forutsetning av det i nær tilknytning til universitetene opprettes regionale høyskoler som i stor grad samarbeider med både næringslivet og andre utdanningsinstitusjoner. Et slikt samarbeid bør i størst mulig grad være motivert av behovet for utveksling av fagkompetanse fremfor geografisk beliggenhet.

5.4.7 Nasjonal styring – institusjonell autonomi

Det må være en forutsetning at institusjonene fortsatt skal ha stor grad av autonomi, som gir en dynamikk i utviklingen av utdannings- og forskningssektoren som det er viktig å ivareta.

Dette fordrer likevel at det finnes mekanismer som sikrer samfunnet tilstrekkelig tilgang på arbeidskraft med høyere utdanning både nasjonalt og regionalt, samtidig som smale og små fag sikres fortsatt utvikling og rekruttering.

Dimensjonering av utdanningssystemene må ta høyde for naturlige svingninger i utdanningsbehovet for noen yrkesgrupper som best kan møtes gjennom god arbeidsdeling og samordnet nasjonal prioritering og et utstrakt samarbeid med fagskoler og næringsvirksomheter.

Lærernes Yrkesforbund har stor tro på at institusjonene og fagmiljøene har evne til å realisere egne strategier for faglig utvikling som kan bidra til å nå en felles nasjonal målsetting om høy kvalitet i forskning og utdanning.

Mens det for universitetene vil være avgjørende å ha noen få, men ressurssterke, kompetanserike og godt teknisk utstyrte enheter, viser all erfaring at høyskolenes suksess ikke bare er avhengig av antall uteksaminerte studenter, men at høyskolenes suksess også synes å være sterkt avhengig av hvem de samarbeider med.

6.4 Nettverksmodellen: Nettverk av utdanning

Norge er et geografisk langstrakt land som ressursmessig er avhengig av sterke nettverk med kompetanserike knutepunkter som utgjøres av universitetene, med regionvise høyskoler og samarbeidende fagskoler, hvor absolutt alle utdanningssøkende kan tilegne seg de kunnskapene som de søker etter, enten det gjelder første gangs fagutdanning, etterutdanning, yrkesmessig videreutdanning, lærerutdanning eller forskerutdanning.

7.1.2 Private høyskoler

Private høyskoler må likestilles med offentlige høyskoler når det gjelder eksamensrett, samarbeidsmuligheter med universiteter og andre høyskoler, rett til statstilskudd, krav til autonomi, styresammensetning og intern organisering.

9 En styrket forskerutdanning

Forskerutdanning kan best realiseres ved fremtidige universiteter i Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim, Bodø og Tromsø, enten direkte ved universitetene eller i samarbeide med en høyskole som er strekt knyttet til nasjonale eller internasjonale fagmiljøer og nettverk. Det er viktig at veiledere har god tilknytning til sterke fagmiljøer med god forskningskompetanse og høy kvalitetsbevissthet.

10 Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler

Fremtidig finansieringssystem for universiteter, høyskoler og samarbeidende fagskoler må i større grad sikre institusjonene stabile rammevilkår, samtidig som det stimulerer til

faglig utvikling, stor grad av integritet, høyt kvalitetsnivå og god arbeidsdeling mellom institusjonene, uten å fjerne den stimulerende virkningen som sunn og rettferdig konkurranse mellom institusjonene kan bidra til.

Det må unngås at man gjennom statlige bevilgninger legger opp til politisk detaljstyring.

12 Dimensjonering, arbeidsdeling og ansvar for små og utsatte fag

Hensynet til kompetanseutvikling også i de smale, små og utsatte fagene må ivaretas gjennom hensiktsmessig arbeids- og rollefordeling mellom universitetene og høyskolene. Med anvendelse av moderne teknologi kan studie- og forskningsnettverk opprettes hurtig etter behov, så framtidig kompetansen finnes og er klar til å formidles. Dette fordrer at det legges opp til et landsomfattende samarbeide fremfor faglig konkurranse og hemmeligholdelse mellom institusjonene, uten at blir til hinder for oppdragsforskning fra industrien.

14 Styrking av profesjons-utdanningene i høyskolene

Praksisbaserte profesjonsutdanninger kan i mange henseende kreve tett kontakt mellom studenter, fagpersonale og veiledere. Dette kan løses på flere måter gjennom en kombinasjon av IKT-baserte løsninger og fleksible tilbud på fagskoler etter behov, med lærerkrefter og veiledere som har nær tilknytning til høyskoler og universiteter gjennom etablerte nettverk.

Dessverre er behovet for etter- og videreutdanning av yrkesfaglærere helt uteglemt i Stjernø-utvalgets innstilling. Lærernes Yrkesforbund ser det som en selvfølge at utdanning av denne viktige gruppen kommer med i den endelige innstillingen som skal gis.

16 Universitetenes og høyskolenes regionale betydning

Det kan ikke unnsås at så vel universitetene som høyskolenes geografiske plassering har stor betydning for både regionene hvor de plasseres, de utdanningssøkende, næringslivet og landet som helhet.

Det er derfor viktig at et optimalt antall universiteter fordeles ut over vårt langstrakte land, uten å forringe institusjonenes konkurransemuligheter verken i europeisk eller global sammenheng – verken når det gjelder utdannings- eller forskningskompetanse. I tillegg må regionene utstyres med høyskoler som sammen med universitetene kan inngå i nettverk som kan dyrke fram faglige talenter og kunnskapsklynger som kan gi nye generasjoner ressurser til å ta del i stadig mer omfattende og dyptgripende problemløsning både lokalt og globalt.

Hyppigere omstruktureringer og stigende omstillingshastighet innen yrkeslivet er faktorer som forandrer vilkårene for regional utdanningsinnsats, og som i større grad krever noen få, men faglig sterke utdanningsnettverk i tilknytning til universiteter - fremfor flere mindre ressurssterke, alenestående høyskoler med universitetsstatus. Dette fordrer dog at egnede fagskoler opprettes etter behov for å fylle behovsgapet for etter- og videreutdanning av de som velger et yrkesfaglig studieprogram i videregående skole.

Lærernes Yrkesforbund – Tlf. 21 01 39 41– post@ly.no – www.ly.no

Det må legges bedre til rette for et utstrakt samarbeide mellom utdanningsinstitusjonene og næringsliv gjennom økt tilrettelegging for bruk av prosjektsemesteroppgaver, mastegradsoppgaver og doktorgradoppgaver.